

Cẩm nang xuyên tạc của Nga bị xé toạc

16/03/2022

VOA News

Bà Marina Ovsyannikova, đã chen vào sóng trực tiếp với tấm bảng “Đừng tin tuyên truyền. Họ đang dối gạt quý vị ở đây.” bị tòa án Ostankinsky ở Moscow phạt 30,000 rúp (280 đô la) vì vi phạm luật biểu tình, ngày 15/3/2022.

Trong vài năm qua, cổ máy xuyên tạc của Nga dường như không thể nào chặn đứng được.

Với việc gieo rắc tin giả và đánh lạc hướng khéo léo trên các nền tảng truyền thông xã hội bởi các nhóm dư luận viên và sau đó được khuếch đại bởi các hãng tin chính thức của nhà nước như RT, Điện Kremlin cứ việc gây nhiễu thông tin, che mờ dữ kiện thực tế và đưa ra tuyên truyền lệch lạc, thao túng khán giả, theo các giới chức phương Tây và các nhà phân tích độc lập.

Quan chức Tây phương và giới phân tích thường bày tỏ bức xúc về việc tuyên truyền xuyên tạc của Nga càng ngày càng tiến triển, khuấy động được cuộc bầu cử tổng thống 2016 tại Mỹ, làm tệ hại thêm những chia rẽ chính trị tại châu Âu trong cuộc khủng hoảng di dân 2016, liên kết các đối thủ của nhà lãnh đạo Syria Bashar al-Assad cũng như những người ứng cứu thường dân bị không kích tại Syria, với những phần tử thánh chiến và tổ chức khủng bố Nhà nước Hồi giáo.

Tuy nhiên khi các lực lượng Nga bị sa lầy trên chiến trường Ukraine bởi một đối thủ nhỏ hơn, linh hoạt hơn và quyết tâm hơn, thì hoạt động tuyên truyền của Nga dường như vụng về. Những câu chuyện do Kremlin quảng bá nhằm đổ lỗi hành vi

của mình cho người khác hay tạo cảm giác cuộc xâm lược của họ mang tính phòng vệ không đạt được mục tiêu mà các nhà tuyên truyền Nga kỳ vọng.

Giám đốc CIA Bill Burns tuần trước nói trước một ủy ban quốc hội Mỹ rằng ông nhận thấy Tổng thống Nga Vladimir Putin “đang thua trong cuộc chiến tranh tuyên truyền” về Ukraine. Ông Burns không phải là người duy nhất thấy như vậy.

“Ông Vladimir Putin từ lâu có tiếng là bậc thầy trong chiến tranh thông tin. Trong thập niên qua, việc ông vũ khí hóa truyền thông xã hội và tích cực quảng bá những câu chuyện giả đã chứng tỏ có tầm quan trọng đặc biệt,” ông Anders Aslund, một nhà nghiên cứu tại Diễn đàn Thế giới Tự do Stockholm, một cơ quan nghiên cứu về chính sách ngoại giao ở Thụy Điển, nói. Nhưng ông Aslund đánh giá “hiện đã rõ ràng là Nga đã thua chiến tranh thông tin.”

Ông Aslund và các nhà quan sát khác cho rằng dù Nga tận dụng cẩm nang xuyên tạc tinh vi của họ, nhưng cộng đồng quốc tế đã tập hợp áp đảo để hỗ trợ Ukraine, phán xét cuộc xâm lược của Nga dưới khía cạnh thiện-ác, và đã áp đặt những chế tài chưa từng có trước đây. Các nhãn hàng lớn và các công ty đã đổ xô cắt đứt quan hệ với Nga, và các khoản hiến tặng nhân đạo cho Ukraine từ các định chế và cá nhân trên toàn thế giới đang tăng mạnh. Ông Martin Griffiths, phối trí viên cứu trợ khẩn cấp của Liên hiệp quốc, ngày 14/3 lưu ý chỉ riêng văn phòng của ông đã đón nhận các khoản viện trợ đồng loạt từ 143 nước như thế nào.

Tại sao cổ máy tuyên truyền xuyên tạc của Nga thất bại trong việc “khuấy đục nước” vốn thường xảy ra trong quá khứ khi Nga thành công trong việc làm lẩn lộn thực tế với giả tưởng? Có thể lý do thật đơn giản, bà Tetiana Popova, một chuyên gia về giao tế công cộng và là cựu Thủ trưởng Thông tin Ukraine, nói. “Chống tuyên truyền tốt nhất là sự thật,” bà nói với VOA.

Những nỗ lực bị phá vỡ

Sự hiện diện trên thực địa của một số lớn các cơ sở báo chí quốc tế cùng với tốc độ và tính báo động cao của các chiến binh tuyên truyền có kinh nghiệm và tuyệt vời của Ukraine, đã nhanh chóng nắm bắt những tuyên bố của Nga để chứng tỏ sự gian dối của những tuyên bố này, đã phá vỡ những nỗ lực tuyên truyền của Nga để kiểm soát các tin tức chiến tranh. Các chiến binh thông tin của Ukraine thường vượt qua những đối thủ Nga, bà và những quan sát viên khác nói.

Tuyên truyền xuyên tạc của Nga ngày càng bị thế giới khinh rẻ và lên án. Khi Ngoại trưởng Nga Sergei Lavrov hôm 10/3 bác những chứng cứ rõ ràng thấy được

và khai chứng của nhân chứng tận mắt chứng kiến lực lượng Nga nhắm vào thường dân Ukraine, thì những lời phát biểu của ông đã khiến nhiều người kinh ngạc-lập luận của ông rằng Nga không hề tấn công Ukraine cũng khiến người ta ngạc nhiên không kém.

Ông Michael Willard, cựu giám đốc điều hành tại Nga và Ukraine của công ty PR toàn cầu Burson-Marsteller, tin là ông Putin và các giới chức cao cấp của ông ấy đã “vụng về” và bất lực với những chiến thuật thông tin liên lạc của họ.” Thông tin liên lạc hiện đại đã làm trái đất nhỏ lại. Tin tức cuối cùng lộ ra ngoài,” ông nói.

Chuyện gây nhiễu thông tin, từ việc bóp méo sự thật rằng ông Putin chỉ phát động một “chiến dịch quân sự đặc biệt” chứ không xâm lược, đã trở nên quá sức đối với guồng máy tuyên truyền xuyên tạc của Nga, theo ông Willard và các chuyên gia khác. Giới điều tra các nguồn mở và các tổ hợp nhà báo tự do như Bellingcat đã làm cho khó khăn thêm cho các nhà tuyên truyền Nga trong việc định hướng tin tức.

Tuần trước, sau khi Nga pháo kích vào một bệnh viện hộ sản tại thành phố cảng Mariupol bị bao vây, trong đó có 3 người thiệt mạng kể cả một em bé và 17 người bị thương, một nỗ lực phối hợp của các tòa đại sứ Nga trên thế giới với sự hỗ trợ của các cơ quan thông tấn Nga, đã tìm cách tạo ra câu chuyện là bệnh viện này đã được biến thành một căn cứ quân sự của các phần tử theo chủ nghĩa dân tộc Ukraine. “Sự thật là bệnh viện hộ sản này đã không hoạt động kể từ khi Nga bắt đầu chiến dịch đặc biệt tại Ukraine,” tòa đại sứ Nga tại Israel viết trên Twitter. “Các bác sĩ đã bị các phần tử của tiểu đoàn Azov theo chủ nghĩa dân tộc giải tán,” tòa đại sứ viết thêm.

Tuy nhiên những hình ảnh mà các sứ quán Nga đăng tải cho thấy vị trí căn cứ của các dân quân Ukraine nằm cách bệnh viện hộ sản đó tới 10 cây số, theo phân tích của các nhà điều tra có liên hệ đến Bellingcat. Kênh truyền hình do Điện Kremlin kiểm soát RT ngày 14/3 bỏ ra nguyên một chương trình để tấn công Bellingcat và các tổ chức phi chính phủ như Ân Xá Quốc tế về điều mà Nga tố cáo là xuyên tạc trong tài liệu về pháo kích chung cư và những hành lang nhân đạo cũng như việc sử dụng bom chùm tại những khu vực dân cư, thả bom hay phóng chất nổ trên mặt đất.

Thường dân Ukraine cũng thu thập tài liệu về chiến tranh, dùng điện thoại di động quay lại các vụ oanh tạc và những hậu quả hủy diệt.

Chiến dịch chiến tranh tuyên truyền của Nga cũng gặp trở ngại lớn, khi các đại công ty truyền thông xã hội như Facebook và Twitter có biện pháp loại thông tin sai lệch của Nga và Belarus ra khỏi nền tảng của họ và vô hiệu hóa các mạng lưới khả nghi tìm cách thao túng các thuật toán nhằm thúc đẩy các luận điệu thân Nga. Chiến dịch xuyên tạc của Nga cũng bị cản trở bởi một lệnh cấm của Liên hiệp châu Âu nhắm vào hai hãng tin RT và Sputnik của Nga phát sóng tới EU.

Trên tất cả, cổ máy xuyên tạc của Nga không mấy được hưởng ứng trên trường quốc tế so với hình ảnh Tổng thống Ukraine rất thân thiện với truyền thông xã hội. Các thông điệp video hàng ngày của ông Volodymyr Zelenskyy đã lan toả mạnh mẽ làm lay động lòng người và huy động sự ủng hộ quốc tế cho đất nước Ukraine đang chống chọi với chiến tranh.

Trong cuộc đua một chọi một giữa một danh hài người của công chúng với một ông trùm điệp viên sừng sỏ, ông Zelenskyy vượt trội hơn ông Putin.

Ngay cả trong môi trường truyền thông kiểm soát chặt chẽ của Nga, Điện Kremlin cũng gặp khó khăn. Một nhân viên của truyền hình nhà nước, Kênh số 1, đã gây gián đoạn một buổi phát sóng tin tức trực tiếp hôm 14/3 khi hé lót khẩu hiệu “Ngưng chiến tranh. Không chiến tranh.” Bà Marina Ovsyannikova, có ba là người Ukraine, đã chen vào sóng trực tiếp với tấm bảng ghi dòng chữ tiếng Nga “Đừng tin tuyên truyền. Họ đang đổi gạt quý vị ở đây.” Phòng thu hình đã vội vàng “cắt sóng” nhân viên này.